ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної педагогіки та психології
_____ Пономаренко О.В.
(підпис) (ініціали та прізвище)
«_____»_____202___

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Вікова психологія

підготовки здобувачів бакалаврського рівня
денної та заочної форм здобуття освіти
освітньо-професійна програма Логопедія
спеціалізації / предметної спеціальності 016.01 Логопедія
спеціальності 016 Спеціальна освіта
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

ВИКЛАДАЧ: Апухтіна Вікторія Валеріївна, доктор філософії, ст. викладач кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри **соціальної педагогіки та спеціальної освіти**

Протокол №_____ від "_" _____ 202_ р.
Завідувач кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти
_____ Н.В. Заверико
(підпис) (ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми
_____ Соловойова Т.Г.
(підпис) (ініціали, прізвище)

202_ рік

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

Зв`язок з викладачем (викладачами):
Сезн ЗНУ повідомлення: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17131
Кафедра: *соціальної педагогіки та спеціальної освіти, 8 корпус, ауд. 219*

1. Опис навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Вікова психологія» є формування у майбутніх логопедів сучасного уявлення про психічні процеси, психічні стани та індивідуально-типологічні особливості особистості та їх вікову динаміку; природу, причини та профілактику конфліктів; психологічну специфіку освітньої діяльності педагога.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Вікова психологія» є теоретична та практична підготовка студентів з питань:

- предмета психології як науки про закономірності розвитку і прояву психічних явищ у житті та їх механізмів;
- розвитку психіки;
- виникнення та історичного розвитку людської свідомості;
- становлення наукового розуміння психічних явищ;
- сутності особистості, її рушійних сил розвитку та ідейної спрямованості;
- психології пізнавальної діяльності особистості;
- емоційно-вольової сторони діяльності особистості;
- індивідуально-психологічних особливостей особистості;
- психології навчання і виховання;
- патопсихологічної характеристики психічних процесів та патопсихологічного розвитку як фактора девіантної поведінки.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	**Вибіркова**	
Семестр	1-й	1-й
Кількість кредитів ECTS	**5**	
Кількість годин	150	
Лекційні заняття		
Семінарські / Практичні / Лабораторні заняття		
Самостійна робота		
Консультації	*Згідно з графіком консультацій*	
Вид підсумкового семестрового контролю:	**залік**	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	*https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17131*	

2. Методи, форми навчання та оцінювання

Методи навчання	Форми і методи оцінювання
Лекційні методи: Словесні методи: Включають лекції-пояснення, лекції-дискусії, лекції-презентації, що допомагають студентам отримати теоретичні знання, а також брати участь в обговоренні та аналізі ключових концепцій нейропсихології. Наочні методи: Використання візуальних матеріалів, таких як презентації, схеми, графіки, що підсилюють розуміння складних теоретичних аспектів. Діалогічні методи: Інтерактивні заняття, інтелектуальні розминки, заняття з елементами тренінгу сприяють активному залученню студентів до навчального процесу. Практичні заняття: Інтерактивні методи: Робота в парах та малих групах, що сприяє розвитку навичок командної роботи та дозволяє студентам застосувати отримані знання на практиці. Практичні завдання: Виконання завдань, що моделюють реальні клінічні випадки, створення та обговорення планів корекційно-розвивальної роботи. Самостійна робота: Дослідницькі методи: Студенти самостійно виконують пошукову роботу, готують презентації та аналітичні матеріали, що сприяє розвитку навичок критичного мислення. Метод кейсів: Робота з реальними або змодельованими випадками, аналіз ситуацій та прийняття рішень щодо корекційних заходів. Консультаційні методи: Індивідуальні та групові консультації: Викладач надає допомогу студентам під час виконання самостійної роботи, підготовки до поточного та підсумкового контролю, а також у процесі розв'язання практичних завдань.	**Поточний контроль:** Самостійні роботи: Виконання завдань на онлайн-платформах (Moodle, Wizer.me тощо) з різних тем курсу. Завдання можуть включати створення презентацій, постерів, інфографік, відеоінструкцій тощо. Оцінювання самостійних робіт проводиться за встановленими критеріями, що включають точність виконання, повноту змісту, якість подачі матеріалу. Практичні заняття: Оцінювання участі в обговореннях, виконання практичних завдань, робота в парах або малих групах, рішення кейсів. Оцінюється активність, точність та відповідність виконання завдання, креативність підходу. Тестування: Виконання тестів, що охоплюють теоретичні аспекти курсу. Оцінка залежить від кількості правильних відповідей. **Підсумковий контроль. Залік:** - Теоретичне тестування, що складається з 40 питань. Оцінка формується за кількістю правильних відповідей (0.5 бала за кожне питання). - Практичне завдання: Розробка та захист комплексної програми кінезіотейпування. Оцінюються теоретичне обґрунтування, детальність програми, якість практичної демонстрації та звіту про виконання програми.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи психології

- Психологія як наука, галузі психологічної науки
- Методи науково-психологічного дослідження, організація психологічного дослідження
- Місце психології в системі наук, структура та завдання сучасної психології
- Психіка, мозок і свідомість
- Психічні процеси: відчуття, сприймання, пам'ять, мислення, уява, увага
- Діяльність та її види, психологічна характеристика основних видів діяльності

Змістовий модуль 2. Індивідуально-типологічні та емоційно-вольові особливості особистості

- Воля та вольові якості особистості, емоції та почуття, форми емоційних переживань (афекти, стреси, настрої, фрустрація)
- Темперамент та його типи, темперамент і виховання
- Характер, формування характеру у вікових періодах
- Здібності: види та розвиток
- Особистість у психології: структура, самосвідомість, розвиток у онтогенезі
- Спілкування та комунікація, конфлікти та їх види

Змістовий модуль 3. Вікова психологія, педагогічна психологія та спеціальна психологія

- Вікова психологія та її місце в системі наук, співвідношення з іншими галузями психології
- Поняття віку людини, періодизація психічного розвитку, методи вікової психології
- Основні умови психічного розвитку людини, сучасна періодизація розвитку
- Особливості розвитку в дитячому віці: кризи народження, першого, третього та сьомого року життя
- Розвиток у підлітковому та юнацькому віці: кризи та формування Я-концепції
- Психологія дорослості та кризи віку дорослості
- Педагогічна діяльність, педагогічні здібності, стилі педагогічної діяльності
- Психологія розладів: розлади відчуття, сприймання, уваги, пам'яті, мислення, мовлення, інтелекту, емоційної сфери, волі
- Девіантна поведінка: типи та причини формування, форми прояву

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

Основна література:

1. Бех І. Д. **Особистісно зорієнтоване виховання**. Київ: ІЗМН, 1998. 204 с.
2. Брушневська І. М., Рібцун Ю. В. **Комунікативний компонент мовленнєвої діяльності у дітей: діагностичний комплекс**: навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення. Запоріжжя: ЛІПС, 2020. 124 с.
3. Варій М. Й. **Загальна психологія**: підручник для студ. психол. і педагог. спеціальностей. 2-ге видан., випр. і доп. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 968 с.
4. Вікова і педагогічна психологія / ред. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. 2-е вид., допов. Київ: Каравела, 2009. 400 с.
5. Власова О. І. **Педагогічна психологія**. Київ: Либідь, 2005. 400 с.
6. Максименко С. Д. **Загальна психологія**: навч. посіб. Київ: Центр навч. літератури, 2004. 272 с.
7. Савчин М. В., Василенко Л. П. **Вікова психологія**. Київ: Академвидав, 2006. 360 с.
8. Скрипченко О., Долинська Л., Огороднійчук З. **Загальна психологія**. Київ: АПН, 2002. 464 с.
9. Титаренко Т., Панок В. **Прогнозування й планування життєвого шляху**. Київ: Либідь, 2003. 177–188 с.
10. Щотка О. П. **Вікова психологія дорослої людини**: навч. посіб. Ніжин: РВВ НДПУ ім. М. Гоголя, 2001. 194 с.

Додаткова література:

1. Конопляста С. Ю., Сак Т. В. **Логопсихологія**: навч. посіб. Київ: Знання, 2010. 294 с.
2. Костюк Г. С. **Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості**. Київ: Радянська школа, 1989. 608 с.
3. Кузікова С. Б. **Теорія і практика вікової психокорекції**: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 384 с.
4. Кузьменко В. У. **Розвиток індивідуальності дитини 3-7 років**: монографія. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. 354 с.
5. Логопедія / Шеремет М. К., Тарасун В. В., Конопляста С. Ю. та ін.; за ред. М. К. Шеремет. Київ: Видавничий дім «Слово», 2010. 678 с.
6. Максименко С. Д., Клименко В. В., Толстоухов А. В. **Психологічні механізми зародження, становлення та здійснення особистості**. Київ: Вид-во Європейського ун-ту, 2010.
7. Павелків Р. В., Цигипало О. П. **Дитяча психологія**: навч. посіб. для самост. роботи студ. Київ: Академвидав, 2011. 373 с.
8. Психологія: навч. посіб. / О. В. Винославська, О. А. Брусенко. Київ, 2005. 352 с.
9. Цигульська Т. Ф. **Загальна та прикладна психологія**: навч. посіб. Київ: Наукова думка, 2000. 190 с.
10. Шпак М. М. **Психологія розвитку емоційного інтелекту молодших школярів**: монографія. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2016. 372 с.

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущенні завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Оцінювання результатів самоосвіти

За наявності сертифікату (свідоцтва, програми тощо) про проходження онлайн-курсу, тренінгу, вебінару, курсу підвищення кваліфікації та ін. з тематики (однієї з тем, змістового модуля) навчальної дисципліни залежно від кількості прослуханих годин (здобутих кредитів) здобувачу може бути нараховано до 50 балів. Дотичність тематики, відповідність досягнутих результатів навчання та кількість додаткових балів визначається викладачем. Документи, що підтверджують участь здобувача у відповідних заходах, мають бути подані викладачу до початку сесії.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел. Будь-яка ідея, думка чи речення, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел:

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (опитувань, тестових робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам».

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою: https://tinyurl.com/yckze4jd.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: https://tinyurl.com/y9tve4lk.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: https://tinyurl.com/y9pkmmp5. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: https://tinyurl.com/ycds57la.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: https://tinyurl.com/57wha734. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: https://tinyurl.com/yd6bq6p9; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: https://tinyurl.com/y9r5dpwh.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса:
Гаряча лінія: Тел.

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: https://tinyurl.com/ydhcsagx.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: http://library.znu.edu.ua. Графік роботи абонементів: понеділок-п`ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): https://moodle.znu.edu.ua

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: http://sites.znu.edu.ua/child-advance/

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ: https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): http://sites.znu.edu.ua/confucius